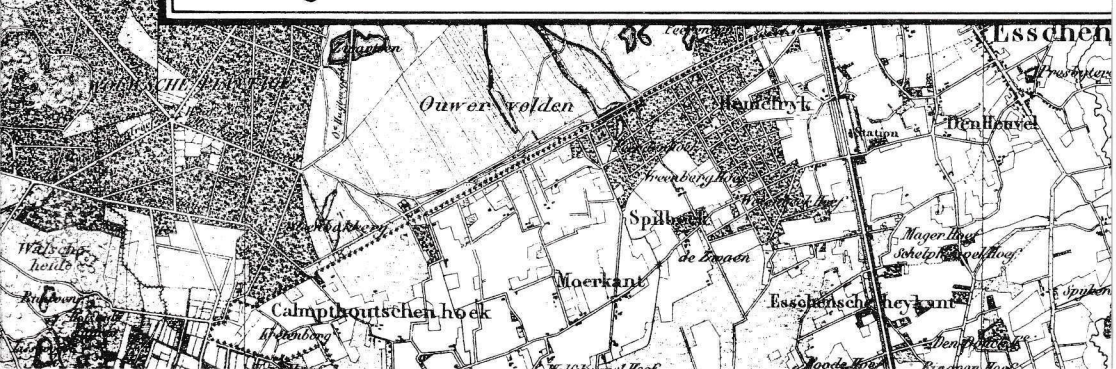




1-'98



De gemeente Wouw anno 1898

Naar het jaar 1898 is door Nederland lang uitgezien. Bij het overlijden van Koning Willem III was de beoogd troonopvolgster prinses Wilhelmina pas tien jaar en dus was het wachten op de datum 31 augustus 1898; de dag waarop zij achttien zou worden en dus de wettelijke leeftijd ging bereiken voor het bestijgen van de troon. Koningin-Regentes Emma doet afstand en Wilhelmina wordt ingehuldigd. In het hele land is feestgedruis, zo ook waarschijnlijk in Wouw, hoewel over de gebeurtenissen nauwelijks iets terug te vinden is. Wel dat de voorbereidingen niet geweldig verlopen. De vorming van een feestcomité verloopt niet gladjes, in de raadsvergaderingen bestaat verdeeldheid over de subsidiëring en de plaatsing van een kiosk door de harmonie ter gelegenheid van het kroningsfeest wordt tegengehouden. Niet geheel duidelijk is de rol van burgemeester C. Daverveldt, maar met een beetje fantasie valt op te maken dat de pijn van eerdere kwesties nog diep zit en zijn persoon niet geheel onomstreden is. Dat blijkt niet alleen uit de sfeer in de raadsvergaderingen, waarin men een voor Wouw zeldzaam soort gekissebis over ondergeschikte zaken en competentiekwesties aantreft, maar ook uit gebeurtenissen rond de persoon zelf. Als Daverveldt op 20 oktober van dit jaar zijn zilveren ambtsjubileum viert, verloopt dat bijna geruisloos. Er is geen officiële raadsvergadering of receptie; op verzoek van de burgemeester blijft het jubileum beperkt tot een familiefeest en een serenade van de Wouwse harmonie. "Daarmee was alle uiterlijk huldebetoon afgeloopen. Jammer genoeg dat onze gemeente tegenwoordig zoo aan verdeeldheid ten prooi is anders had er stellig een schoon feest georganiseerd kunnen worden", schrijft de Grondwet op 21 oktober.¹⁾

Het kroningsfeest

Het feest ter gelegenheid van de kroning van Wilhelmina komt op 5 februari voor het eerst aan de orde. De gemeente wordt overstelpt met

4

allerlei aanbiedingen en leveranties voor het feest en de raad vindt dat ook in Wouw aandacht daaraan besteed moet worden. Op verzoek van Daverveldt belast J.B. Raaijmakers zich met de feestelijkheden. Hij krijgt de opdracht de verenigingen op te trommelen, te bespreken hoe het feest het best gevierd kan worden en een feestcomité op te richten. Hierop schrijft de burgemeester meteen een brief aan de Commissaris van de Koningin, waarin hij laat weten dat ook in Wouw op 31 augustus gefeest gaat worden. Kort daarna verzamelen 55 inwoners zich in de harmoniezaal om het feest op de rails te krijgen. Het comité, tot stand gekomen na stemming en herstemmingen, bestaat uit ere-voorzitter Chr. Daverveldt, voorzitter J.B. Raaijmakers-Doggen, vice-voorzitter P. Goosen en de leden C. Philips, J. Juten, P. Daverveldt, F. Janssen en L. Siebelink. Het comité zet een groots feestprogramma op, maar wil eerst een toezegging voor subsidie van het gemeentebestuur voor het verder kan gaan. Om alles goed te kunnen organiseren heeft men de lieve som van 600 gulden nodig! En dat bedrag wordt niet zo maar gehonoreerd, sterker nog, de raad vergadert er twee maal over. Het probleem is dat de gemeente geen begrotingspost heeft om zulke hoge onkosten te dekken. Sommige raadsleden vinden dat het feest dan maar deels bekostigd moet worden uit vrijwillige bijdragen. Weer anderen, waaronder burgemeester Daverveldt, vinden dat dat geen pas geeft, omdat het een feest voor de hele bevolking is, dus iedereen ook bij zou moeten dragen in de vorm van een belastingverhoging, "anders komt er niets van terecht". Ook op het programma kan misschien wel wat bezuinigd worden vinden weer anderen. Zo heeft bijvoorbeeld wethouder Luijkx nog geen enkele plattelandsgemeente gezien, die in vergelijking met Wouw zoveel subsidie geeft voor de feestelijkheden. Hij krijgt in ieder geval gedeeltelijk zijn zin, want in de volgende vergadering wordt door Burgemeester en Wethouders voorgesteld 300 gulden subsidie te geven. De geplande optocht wordt daardoor uit het programma geschrapt, maar dat is tegen het zere been van Raaijmakers. Hij betoogt dat hem gevraagd was "een schoon feest te organiseren, maar wanneer nu alleen geschrapt wordt, kan er geen feest worden gevierd".

De Wouwse inwoners krijgen de bekende sigaar uit de eigen doos. De subsidie bedraagt 300 gulden, tegelijkertijd worden de belastingen met

eenzelfde bedrag verhoogd. De voorbereidingen gaan toch door; de krant meldt bijvoorbeeld dat de zes plaatselijke schutterijen die dag op het dorpsplein een gezamenlijke verschiëting houden.

Harmonie 'Oranje'

Het volgende probleem rond de organisatie van de Kroningsfeesten doet zich in juli voor. Al vanaf 1896 heeft de harmonie plannen een kiosk op het dorpsplein te plaatsen. Maar vooralsnog komt er weinig van. De Kroningsfeesten zijn een gelegenheid bij uitstek om de plannen concreet te maken: er wordt een financiële actie op touw gezet om via de uitgifte van aandelen het geld bijeen te krijgen. De actie brengt 320 gulden op, waarmee aan de ene kant de bewering van sommige raadsleden over de subsidie voor het feest, dat van vrijwillige bijdragen niets te verwachten is, gelogenstraft wordt, en aan de andere kant er genoeg geld is om tot aanschaf over te gaan. Op 10 juni richt het bestuur van Oranje een brief aan het gemeentebestuur met het verzoek de kiosk te mogen bouwen. Het dorpsplein is daarvoor een geschikte locatie en in de brief maakt het harmoniebestuur een vergelijking tussen het planten van een boom, zoals in verschillende andere gemeenten het geval is, en de plaatsing van de kiosk als herinnering aan de kroning van Wilhelmina. Op 9 juli wordt de brief in de raad behandeld en wie zou verwachten dat er alleen maar hulde is voor zo'n initiatief met een dergelijk resultaat komt bedrogen uit. Integendeel, verschillende aspecten komen breedvoerig aan de orde. Zo vindt burgemeester Daverveldt dat er nogal wat tegen het plaatsen van een vaste kiosk pleit. Bijvoorbeeld dat de harmonie de kiosk ook zal moeten onderhouden en wat er met het bouwsel gaat gebeuren "mocht er soms kwestie onder de harmonie komen". Bij navraag in andere gemeenten is verder gebleken dat een vaste kiosk uitzonderlijk is. Alternatieven zijn bijvoorbeeld een verplaatsbare kiosk of een kiosk, die alleen in de zomermaanden geplaatst wordt. Raadslid J.B. Raaijmakers brengt daar weer tegenin dat de harmonie geen middelen heeft om de kiosk telkens weer op- en af te breken en op te slaan. Alleen als de gemeente bereid is de kosten daarvan te dragen, kan er volgens Raaijmakers iets van komen. Om een lang verhaal kort te maken: de initiatieven van Oranje worden

4

maar matig gewaardeerd want zes van de tien raadsleden verwerpen het voorstel. Op 12 juli gaat een brief van Burgemeester en Wethouders de deur uit waarin staat dat de raad besloten heeft het verzoek voor plaatsing van de kiosk op het marktplein niet in te willigen. Hierop gaat ook de feestcommissie onder leiding van J.B. Raaijmakers zich met de kiosk bemoeien. Op 19 juli komt er een brief waarin de commissie het ongehoegen uit over het raadsbesluit:

„...dat het zeer te betreuren valt, dat dit verzoek niet is toegestaan, wijl eene vaste kiosk een waar sieraad zou geweest zijn voor het marktplein en tevens voor de geheele gemeente, en nog te meer, wijl het marktplein tot geene andere doeleinden wordt gebruikt en het plaatsen dezer kiosk dus aan niemand eenigen hinder kan veroorzaken”.

De harmonie is volgens de briefschrijvers ook tot een aantal concessies bereid, zoals afbraak wanneer dat noodzakelijk zou zijn en medegebruik door anderen. Het vermag de eerder ingenomen standpunten niet te wijzigen. Als de brief in de raad behandeld wordt, is de burgemeester kort: er is al genoeg over de kwestie gezegd, er kan meteen gestemd worden. Met dezelfde stemverhouding, zes tegen vier, wordt besloten het eerder ingenomen standpunt te handhaven. Hoogstwaarschijnlijk heeft de harmonie zich er maar bij neergelegd, want tijdens het zilveren feest van Oranje in 1899 blijkt men inderdaad over een verplaatsbare kiosk te beschikken.²⁾ En gefeest is er ook, want op 27 augustus maakt de burgemeester in een publicatie bekend dat op 31 augustus het feest gevierd wordt ter ere van de kroning van H.M. de Koningin. "Beleefd verzoeken wij bij deze alle ingezetenen door het uitsteken der vlaggen blijken te geven van hunne ingenomenheid met deze heugelijke gebeurtenis", waarbij hij eenieder er bovendien op attendeert dat ten strengste de hand gehouden zal worden aan het verbod vuurwerk of sissers af te steken.

De veldwachters lezen de krant....

Dat de veldwachters de krant lezen is nooit weg. In een tijdperk zonder radio of tv is de krant immers de belangrijkste bron van nieuwsgaring. En per slot van rekening moeten de veldwachters, als niet der minst aanzienlijken van een dorp, toch ook weten wat er zoal in de wereld gebeurt. Prima, maar dan liever niet onder diensttijd! Een deel van de raad, toch al lelijk in conflict met burgemeester Daverveldt, valt deze aan over het functioneren van de veldwachters. Het is alweer J.B. Raaijmakers, die het duel aangaat. Hij confronteert in de rondvraag van een raadsvergadering de burgemeester ermee dat twijfel bestaat over het functioneren van de veldwachters. Van verschillende zijden wordt erover geklaagd dat men ze zo weinig buitenaf ziet, maar wat nog erger is: "spreker had ze laatst aangetroffen, terwijl ze de courant zaten te lezen aan de kant van een weg". Zijn oppositionele compagnon, Dekkers, doet er nog een schepje bovenop door in te brengen dat de politie erop gewezen zou moeten worden, dat ze niet zo, wat we nu zouden noemen, pietluttig moet zijn. Ze letten volgens Dekkers alleen maar op kleinigheden; zo heeft hij gehoord dat personen geverbaliseerd werden omdat ze over de berm reden, "hoewel duidelijk bleek dat hun paard kreupel was". Het antwoord van Daverveldt is doeltreffend: dan moet je een mank paard ook maar niet voor een kar spannen, rijden over de berm is nu eenmaal verboden, en los mag het paard gerust over de berm! Gevolgd door een discussie over wiens paard dat dan wel was en wanneer..... Kortom, het einde van de discussie is dat de burgemeester constateert dat alleen hij als hoofd van de politie, en niet de raad, de diensten van de veldwachters regelt. Hij is best bereid het eerder afgeschafte zakboekje van de veldwachters, waarin ze hun diensten aantekenden, weer in te voeren, opdat hij zijn controlerende functie goed uit kan oefenen. Dat zo zijnde zint de gemeenteraad, of in ieder geval een deel ervan, op wraak op Daverveldt, maar dan wel over de ruggen van de veldwachters heen!

In diezelfde raadsvergadering constateert raadslid Elst namelijk dat de veldwachters stilzwijgend een soort staangeld voor de kermis innen als compensatie voor hun bemoeienis met dit evenement. Dit voordeel zou, betoogt hij, veel beter naar de gemeentekas toe kunnen vloeien: "Het

tractement van de veldwachters is al hoog genoeg". Het getuigt van strategisch inzicht dat J.B. Raaijmakers alsnog een formule bedenkt om buiten de burgemeester om de greep van de raad op het functioneren van de veldwachters te versterken: in plaats van de staangelden kunnen ze een jaarlijks door de raad te beoordelen gratificatie ontvangen. Met als argument: "....dat veldwachters wat meer afhankelijk zouden zijn van en respect zouden krijgen voor de leden van de gemeenteraad". De polemieek ontspant zich in volle omvang: Daverveldt repliceert dat het gezag over de veldwachters bij hem en bij niemand anders berust en dat zij in geen geval belast zullen worden met regelingen rond de kermis en markten, als het geld naar de gemeente gaat. Uiteindelijk moeten hij, en met hem, de veldwachters berusten in de grillen van de raad, want in 1899 wordt officieel een marktmeester aan- en een verordening op de markten en kermissen vastgesteld. "Voorwaar niet prettig voor onze gemeentepolitie", aldus de krant. Overigens moeten niet alleen de veldwachters het ontgelden, maar ook ene Verbraak, die het torenuurwerk van de Wouwse kerk bijhoudt. Raaijmakers meldt dat ook daarover klachten zijn en dat die man, met de regeling belast, kennelijk niet geschikt is voor zijn taak. Ditmaal krijgt het raadslid bijval van Burgemeester en Wethouders, die er eveneens van overtuigd zijn dat het niet langer zo kan. De plaatselijke horlogemaker zal het werk in het nieuwe jaar overnemen.

Het schoolhoofd te Heerle

In Heerle moet een nieuw schoolhoofd benoemd worden. A. Smans verzoekt eervol ontslag uit deze functie aangezien hij "door lichaamsgebreken voor de verdere waarneming van zijn functie ongeschikt is". Op 14 mei gaat een brief van het Wouwse college de deur uit, waarin gemeld wordt dat de raad ervan overtuigd is "dat de rust welke U gaat nemen, welverdiend is. Toch ziet hij U ongaarne vertrekken. Hartelijke dankbetuigingen voor het vele goede dat door U is gesticht gedurende de jaren". Het zoeken van een opvolger heeft nogal wat voeten in de aarde. Smans geniet een bezoldiging van duizend gulden met vrije woning, maar door de oprichting van de bijzondere school is de omvang van de openbare teruggelopen. Daarom is het juist, zo vindt men, de jaarwedde overeenkomstig te

verlagen. In Wouw ontvangt het schoolhoofd eveneens duizend gulden, maar daar is het lager onderwijs veel uitgebreider. Een salaris van 800 gulden zou daarom voldoende moeten zijn, en bovendien kan bij "goede plichtsbetrachting" altijd nog een verhoging van de jaarwedde toegestaan worden. Deze regeling stuit op problemen bij Gedeputeerde Staten. Zij geven in overweging het salaris vast te stellen op 900 gulden, terwijl de schoolopziener (inspecteur) de suggestie gedaan heeft het salaris vast te stellen op 800 gulden met een toelage van 100 gulden voor de "herhalings-school met franse les" op voorwaarde dat gemiddeld twaalf leerlingen de lessen zullen volgen. De raad stemt daarmee in en laat tegelijkertijd aantekenen dat ingeval zich gemiddeld minder dan twaalf leerlingen zullen melden, betrokkene toch verplicht is de Franse lessen te geven. De procedures overlappen elkaar, want op de eerste oproeping met een in het vooruitzicht gestelde honorering van 800 gulden hebben zich al sollicitanten gemeld. De schoolinspecteur heeft daaruit een voordracht gemaakt, maar aanvankelijk wil de gemeenteraad die niet in behandeling nemen. Men wenst een nieuwe oproep te plaatsen met als voorwaarde dat de kandidaat in het bezit is van een akte Frans. Bovendien wordt een brief aan Gedeputeerde Staten geschreven met de zienswijze van de gemeenteraad en het verzoek de schoolinspecteur te vragen kandidaten te selecteren uit het nieuwe sollicitantenbestand. Die vlieger gaat evenwel niet op. Een week of tien later komt de benoeming weer aan de orde en de burgemeester heeft zich dan al tot de hoogste instantie gewend, de minister van Binnenlandse Zaken, die van mening is dat sollicitanten uit de eerste oproep benoemd moeten worden. Een oordeel dat de Commissaris van de Koningin in een gesprek met Daverveldt bevestigd heeft. Probleem is dat zich onder de sollicitanten slechts één geschikte bevindt, met akte Frans en bevoegd om herhalingsonderwijs te geven. De raad rest dus niets anders dan deze kandidaat, A.P. Kerremans uit Breda, ook te benoemen, al worden toch nog drie stemmen uitgebracht op sollicitant Kools. Echter, zijn bezoldiging is overeenkomstig de vrij willekeurige procedure: een basisbedrag van 800 gulden en 70 cent per maand per leerling die aan het herhalingsonderwijs deelneemt met een maximum van 100 gulden. Het Wouwse gemeentebestuur heeft overigens toch genoeg te stellen met de schoolhoofden. Dat de relatie tussen de gemeente en meester Smulders

te Wouwse Plantage op zijn zachtst gezegd niet geweldig is, was al langer bekend. Maar nu zijn er ook al problemen met schoolhoofd Kuijpers in Wouw, die de kachel niet meer door kinderen aan wil laten maken en geen herhalingsonderwijs geeft, wat "vreemd is bij een school met 150 leerlingen".

De post

In 1898 spreekt de Wouwse gemeenteraad wederom over de post. Het blijft een onderwerp van gesprek, want volgens het jaarverslag over 1898 wonen inmiddels 4054 inwoners in de gemeente. In vergelijking met het jaar ervoor een toename van negen inwoners. Aangezien 142 personen in de gemeente geboren zijn, moet er dus sprake zijn van een behoorlijke verhuizing naar elders.

Al die mensen willen brieven schrijven en ontvangen, ook in Moerstraten, waar overeenkomstig het verzoek van de gemeenteraad een brievenbus geplaatst wordt. In Wouw zou zo'n bij het raadhuis gevraagde brievenbus aanvankelijk niet geplaatst worden, maar toch is die er op een herhaald verzoek gekomen. Bovendien heeft de postbode gevraagd een telefoon te plaatsen op zijn kantoor. Dit is echter wat moeilijk omdat "de brieven-gaarder nu hier en dan daar woont, waardoor toestellen aanhoudend moeten worden verplaatst en ten tweede zal de secretaris, die thans met de telefoondienst belast is, deze ook niet graag afstaan". De raad besluit het telefoonkantoor gewoon in het raadhuis te houden, maar ziet wel graag dat het ophalen van de post op het station uitgebreid wordt met een extra treinbestelling om elf uur, want dan komt de post nog dezelfde dag op de bestemming aan. In de raadsvergadering beklaagt J.B. Raaijmakers er zich bijvoorbeeld over dat hij genoodzaakt is brieven die hij 's avonds ontvangt nog dezelfde dag te beantwoorden, "waardoor hij genoodzaakt is tot laat in de nacht te schrijven". Misschien, zo wordt geopperd, ziet de postbode een vierde ronde niet graag, want dan krijgt hij extra werk om de brieven weg te brengen. Er komt een nieuwe brief aan de posterijen, waarin op verzoek van Dekkers nog wat extra's opgenomen wordt: de tweede bestelling te Wouwse Plantage zou ook de buizenfabriek van Verdussen, het Zuideinde van Heerle en het station aan moeten doen, want daar wonen

personen als Van Gils, Daverveldt en Van Loon, die veel belang hebben bij de bezorging en bovendien is er de boterfabriek gevestigd. Hoewel de voorzitter stelt dat "hij weleens heeft vernomen dat Verdussen zeer weinig brieven ontvangt" zal hij toch aan het verzoek voldoen. Tevergeefs, want de Directeur-Generaal der Posterijen is ook ditmaal Wouw niet gunstig gezind. De gelegenheden worden voldoende geacht en bestellingen in de buurtschappen Zoomvliet en Zuideinde zijn vooralsnog evenmin nodig.

De aanhouding van 89 varkens

Het nieuwe jaar begint met een grote arrestatie. Blijkens het publicatieregister van de burgemeester zijn door de rijksambtenaren J.A. Haerden en O. Kraivanger bij "de Vleet aangehouden"89 varkens! Ze zijn uit België binnen gesmokkeld, maar aangezien de smokkelaars op de vlucht zijn geslagen, bleef de wetsdienaren niets anders over dan de varkens in beslag te nemen en..... aan de burgemeester over te dragen. Maar ja, wat moet een burgemeester nou met 89 varkens, die helemaal schoon, dus niet door besmettelijke ziekten aangetast zijn, aanvangen? Blijkens een stukje in de krant worden de beesten gestald en bewaakt bij Huijgens, maar daar kunnen ze ook moeilijk blijven. Tegen de geschatte waarde van 200 gulden plus f 14,25 voor stalling en voeding worden ze afgestaan aan koopman Johannes de Klerk uit Roosendaal. Een leuke meevaller, want de opbrengst verdwijnt in de gemeentekas.

Brand in het stationsgebouw

Op 19 juli wordt Wouw opgeschrikt door een brand in het stationsgebouw. Om kwart over negen luiden de klokken voor de brandweer en een grote menigte stroomt, volgens de krant, toe. De brand is omstreeks half negen op de bovenverdieping van het gebouw, bewoond door stationschef Marinus Hout, ontstaan. De vlammen slaan om zich heen en Van Hout en zijn gezin moeten al snel de bovenwoning verlaten, met achterlating van alle goederen. Weliswaar is de brandweer van Heerle snel ter plaatse, maar de komst mag niet baten, omdat de spuit niet krachtig genoeg is en nauwelijks het dak kan bereiken. Al spoedig wordt het Wouwse korps ter assistentie opgeroepen en gezamenlijk slagen ze erin de brand meester te



worden. Blijkens het correspondentieregister van de burgemeester zou de brand op de vliering ontstaan zijn en gaat de hele bovenverdieping verloren. Uit het benedengebouw, kantoor, wachthuis en kamer, is de inboedel gered, doch ook daar is veel waterschade. De omvang van de totale (verzekerde) schade wordt geschat op 2300 gulden aan het gebouw en 1800 gulden aan de inboedel.³⁾ De versie van de opperbrandmeester van Heerle over het optreden van zijn spuitgasten is lovend: de toestand van de spuit was zeer bevredigend en door de manschappen is flink opgetreden. Reden om het college te verzoeken een kleine vergoeding toe te kennen "wjl zij zoo geruimen tijd bij den brand zijn werkzaam geweest". Voor de dienstbode op het station is de afloop tragischer. De dochter van J.P. van Dongen verliest al haar goed bij de brand en is niet verzekerd. In een brief aan de Directeur in Zaken van Weldadigheid van H.M. de Koningin schrijft de burgemeester dat haar vader timmermansknecht en bierhuishouder is, "waarvan hij slechts in het hoognodige voor zich en zijn gezin kan voorzien". Omdat de brand voor hem en zijn dochter een geweldige slag genoemd kan worden, wordt verzocht haar financieel terzijde te staan.

De "rode haan" kraait dit jaar nog enkele malen in Wouw. Op 13 april breekt om half zes 's avonds brand uit op het dak van smederij J. Dierckx in de dorpskom. Met hulp van omwonenden wordt de brand met enkele emmers water geblust, maar de schade bedraagt niettemin 25 gulden. In het schuurtje van de Weduwe P. Noldus breekt in de nacht van 10 op 11 augustus brand uit. De oogst gaat verloren, de schade daarvan wordt geschat op 400 gulden, die aan de schuur op 350 en aan de werktuigen op 100 gulden. Het woonhuis van Jacobus Valkenburg wordt op 28 november een prooi der vlammen. De brandspuit is niet ter plaatse geweest, want "alles lag al in elkaar toen de brandweer in kennis gesteld werd". Twee varkens, drie geiten en twee stoelen zijn nog gered, de schade is 385 gulden aan het gebouw en 125 gulden aan de inboedel.

Dussen, januari 1996

Henk Hellegers

Noten:

1. Dat de persoon Daverveldt niet onomstreden is, blijkt ook later. Hij maakt de eeuwwisseling net niet mee, want twee dagen daarvoor, op 29 december 1899 om half twaalf 's nachts overlijdt hij op 71-jarige leeftijd. Bij de begrafenis, op 2 januari 1900, schrijft De Grondwet: "Tot veler verwondering werd aan de open groeve door niemand een enkel woord gesproken ter eere van den afgestorvene".
2. Over deze perikelen heeft René Hermans uitgebreid geschreven in zijn serie verhalen over de historie van harmonie Oranje. De tekst is gedeeltelijk ontleend aan "Harmonie Oranje, de bewogen geschiedenis van een Wouws muziekgezelschap", de Vierschaer 2-'84.
3. Meer gedetailleerde informatie is beschreven door M. Broos in "Wouw en de Spoorwegen (V)", Vierschaer 2-'87.

Bronnen:

Notulen van de raadsvergadering van Wouw, 1898

Notulen van de vergadering van Burgemeester en Wethouders van Wouw, 1898

Publicatieregister Burgemeester Wouw, 1898

Correspondentieregister Burgemeester Wouw, 1898

Correspondentieregister van Burgemeester en Wethouders van Wouw, 1898

Grondwet 1898



Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

VAN HET MARQUISAAT VAN

Kerkhof slikken

Hildernisse en